List 9. **NOVICE** Tečaj XLI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 28. februarija 1883.

Obseg: Kako je ravnati, da se priredé krave, katere dajejo veliko mleka? — Kmetijska družba kranjska in njen glavni odbor. (Dalje.) — Da krave ne zvržejo. — Muhe pregnati. — Prijateljem sadjereje! — Tehnično poročilo k projektu o izsuševanji ljubljanskega močvirja. (Dal.) — Govor grofa Belcredija o premembi šolske postave v gospóski zbornici na Dunaji. — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje) — Trdna vera v coprnice. — Kratkočasnica. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kako je ravnati, da se priredé krave, katere dajejo veliko mleka?

Znan in pri vseh okoliščinah resničen je pregovor: „krava pri gobcu molze“, to je: tudi najboljša krava le tedaj molze, ako ima in dokler ima dosti in prave postrežbe v piči. Enako res je pa tudi to, da pri slabomlečni kravi najboljša piča ali krma nič ne pomaga, žival se, ako je sicer zdrava, bolj opita, pa mleko se ne pomnoži. Varovati se pa mora človek prehitre sodbe, ker znano je, da se mršavo in zanikrno živinče, ako pride v roke dobrega gospodarja, kmalu popravi in postane najboljša krava; nasprotno pa sloveče dobre krave pridejo začasno ob vse mleko, ako se jim pripeti kaj nenavadnega, posebno po daljši težavni poti, pa dobre lastnosti se povrnejo, kedar je žival zopet v redu.

Živinorejci, posebno oni, kateri mleko prodajajo, delajo gledé mlečnih krav vsak svoje skušnje, po katerih se ravnajo v vsem, pa z namenom, v svojem hlevu imeti kolikor moč bogato-mlečne krave.

Angleškživinorejec, ki ima več krav samo čistega Shortornskega plemena, priporoča iz svoje skušnje sledeče, v naravi vtemeljeno ravnanje:

1. Za pleme posluževati se samo takega bika, kateri je prirejen od bogato-mlečne krave, in ki je skušeno dober za pleme;

2. rediti samo one telice, katere so prirejene od krav po skušnji bogato-mlečnih;

3. telet ne spuščati h kravi, da bi sesala, temveč jih skrbno več tednov, pa zmerno, napajati s frišnogorkim mlekom, dalje pa še s posnetim mlekom. Kako se ima tele pozneje krmiti, mora iz skušnje znati vsak živinorejec, potrebno je nekaj dobre paše in nekaj lanenega prešanja.

4. Za pleme namenjeno tele se ne sme nikdar spitati, temveč le, kar se sploh razume, pri dobrem mesu držati. Pri taki dobri zdravi krmi je poglavitno ali dobra paša ali trava, in dobro seno in kos soli, katero živinče more lizati po potrebi. Velika napaka pri reji mlečnih krav bila bi v tem, ako bi živinorejec živino pripravljal za javno razstavo, posebno z namenom na darilo. To redno zapelje gospodarja, da lepoto živine skuša povzdigniti s pitanjem, in velika napaka pri razstavah in delenji daril za plemensko živino je ta, da se količkaj ozira, ali da se sploh k razstavi dopusti tudi pitana živina. Plemenska živina se nikdar ne sme mešati ali primerjati s pitano.

5. Konečno svetuje omenjeni živinorejec, vsako tako plemensko kravo, katera po drugem teletu ne pokaže bogastva na mleku, brezozirno odpraviti.

Kmetijska družba kranjska in njen glavni odbor.

(Dalje.)

Glavnemu odboru prištevalo se je tudi v greh ali pa se je navajalo tudi v podporo potrebe lastnega kmetijskega lista to, da so „Naznanila“ kmetijske družbe za nič ali vsaj brez koristi.

Ako se to očitanje hoče soditi nepristransko, treba je pred vsem pregledati dotična „Naznanila“ sama in iz pregleda še le se bo pokazalo, ali je obsodba opravičena ali kriva. Iz tega, kar so „Naznanila“ priobčila, se bode tudi dalo soditi, ali morejo družbenikom kaj koristiti ali nič. Dejanska korist se ve da je odvisna od tega, ali se „Naznanila“ tudi berejo ali ne, ker o tem se nihče ne bode pričkal, da knjige samo v omari spravljene, na polici zložene ali na mizi razložene ne morejo nikomur koristiti; knjige in časnike je treba brati, in le onemu, kateri vé, kaj je v knjigah in časnikih, pristaja tudi po okoliščinah sodba o dotičnih spisih.

Poglejmo si tedaj malo „Naznanila“.

1. zvezek „Naznanil“ leta 1869. obsega na 120 straneh:

I. Navadno sporočilo odborovo o svojem delovanji, potem račun preteklega in proračun prihodnjega leta.

II. V sporočilu glavnega odbora nahajamo:

a) poročilo o novi vredbi družbenih podružnic;
b) poročilo o denarni državni podpori;
c) poročilo o kmetijskem shodu na Dunaji;
d) predloge zastran kmetijskih popotnih zborov;
e) o kmetijskih in gozdarskih šolah;
f) o okrajnih logarjih za Kranjsko;

g) o živih mejah;
h) o časniku za kmetijstvo in gozdarstvo;
i) o novem natisu knjižice za poduk v murvo- in sviloreji v slovenskem jeziku;
k) o letnih dohodkih tajnikovega adjunkta.

III. Nadalje sledijo sporočila in predlogi podružnic, in to od

a) podružnice postojnske, ki želí postavo za zložbo zemljišč;
b) podružnice metliške, iz katerega je razvidna posebna marljivost, in predlaga znižanje letnih doneskov za manj premožne družbenike na polovico;
c) podružnice kočevske, katera nasvetuje, naj družba izda poduk o umni napravi gnojišč;
d) podružnice vipavske, katera želí, da se letnina zniža na 50 kr.

Potem sledi poročilo o gospodarstvu z družbenim vrtom, o podkovski in živinozdravniški šoli;

predlog o reji krav ali ovac z nasvetom, v ta namen prositi pri ministerstvu podpore 1000 gold.;

nadalje:

nasvèt deželne postave za varstvo kmetijstvu koristnih tičev.

Konečno sledijo priznanja, in to:

a) priznanje družbene svetinje peterim zasluženim kmetovalcem;
b) in častno priznanje trem gospodom.

Potem poročilo o volitvah: v glavni odbor, častnih in dopisovalnih udov.

Konečno naznanila iz sej glavnega odbora, namreč:

a) obširneje področje c. kr. kmetijske družbe vsled dopisa c. k. ministerstva za kmetijstvo;
b) oklic družbe kmetijske, kako naj se delijo premije za govedino;
c) oklic družbe kmetijske, kako se dajejo biki za pleme na deželo;
d) sporočilo družbe kmetijske, v katerem se nasvetuje prenaredba gozdarske postave od dne 3. decembra 1852. leta;
e) poziv prof. dr. Haberlandt-a svilorejnim društvom in svilorejcem avstrijskim;
f) Nortonov vodnjak;
g) razpis premij za veče zasadbe murbinega drevja;
h) drenažiti ali pa stradati.

Sam obseg prvega zvezka priča dosti, da vsaj ta „Naznanila“ niso suhoparna in da niso nezanimiva za vsacega kmetovalca, ako jih le bere; pričajo pa tudi, da so se podružnice in kmetovalci nekaj brigali za svoj poklic — napredek kmetijstva.

Kdorkoli se hoče potruditi in malo prebrati te zdaj skoraj 13 let stare obravnave, prepričal se bode, da se nahaja v njih marsikaj zanimivega; našel bode dokaze, da se je tudi pred 13 leti glavni odbor s podružnicami brigal za kmetijstvo in da zato, ker je nekaj staro, še ni vse slabo. (Dalje prih.)

Gospodarske izkušnje.

Da krave ne zvržejo.

Prireja pri živini še nekaj nese, ako te ni, je živinorejec na zgubi, zato pa je nesreča za živinorejca huda in zguba težka, ako krave pogosto zvržejo. — Spodnje-iderski kraji stalno, pa le z malim vspehom tožijo zarad takih nesreč. — Marsikomu zna tedaj po volji biti vspešna poskušnja pri tej bolezni: Na Nemškem kupil je veči gospodar k svoji domači govedini še 20 brejih holandskih krav. Pa izmed pripeljanih zvrglo mu jih je 5; tega ne zadosti, poprijela se je tudi njegove domače čede enaka napaka, tako da ni nobena krava nosila dalj kot 37 do 39 tednov in teleta vsa slabotna in zanikrna poginila so vsa. — Na svèt dr. Haubnerja začel je gospodar zoper to nezgodo rabiti železni vitrijol, in to tako, da ga je razpušenega v mrzli vodi brejim kravam in junicam dajal vsak dan med krmo po 2 do 4 gramov, in bolezen ta bila je popolnem ponehala. Pomoček je lahak, dober kup, tedaj vsikakor poskušnje vreden.

Muhe pregnati.

Znana bo tudi pri nas precéj razširjena rastlina „Ricinus“ s širokim perjem, v velikosti turšice. V kavarno, katera je bila polna nadležnih muh, je postavil gospodar tako v kahlo vsajeno rastlino. — Ta je prav dobro rastla, pod njo in tudi na spodnjih straneh perja pa je bilo vsako jutro polno mrtvih muh, in v kratkem času bile so nadležnice pregnane skoraj do čistega z vsega prostora. Ako „Ricinus“ res pomaga zoper muhe, je gotovo posebno lahek in pripraven pripomoček, ker vseje ali vsadi si vsakdo lahko nekoliko ricinusovih sadik, in ob času mušjega gospodarstva postavi se v kuhinje, jedilnice, posebno krčme, pa tudi v živinske hleve, nekoliko teh rastlin, ki so ob enem kinč prostorom in smrtonosne za muhe.

Prijateljem sadjereje!

Bliža se zopet spomlad in z njo oni čas, ki Vas opominja, da mesta, koja so izpraznila stara in onemogla sadna drevesa, nadomestiti z drugimi mladimi čvrstimi, ki bodo Vam in Vašim potomcem v korist in veselje. In kaj je lepšega, kaj koristnejšega, kakor lep sadni vrt krog hiše in pri hiši? Ako bi kdo izmed častitih bralcev „Novic“ hotel tej svoji želji vstreči, naroči naj si iz moje drevesnice takoj omenjenih drevesic. Lahko se dobi še jabelčnih drevesic od 5—6 let, hrušev 4—5 let, orehovih 4—5 let, in vse to prav po nizki ceni. — Hvale tu ne izrekam nobene o njih, kajti „dobro blago se samo hvali“. Sezite toraj po njih, Vi prijatelji sadjereje!

Jožef Jarc,
posestnik.

Medvodami 25. februarija.

Tehnično poročilo

k projektu o izsuševanji ljubljanskega močvirja.

To poročilo je glavnemu odboru za obdelovanje močvirja predložil Ivan pl. Podhagsky, uradno pooblaščen civilen inženir.

XXVI. Cornov kanal.

(Dalje.)

Med hektom. 55 + 50 in sedanjim nasipom čez Cornov kanal pri hektom. 66 + 80 prevzame Lukovški kanal izpodtalne vode in jih odvodi v Ljubljanico; v ta namen se mora ta jarek primerno poglobočiti.

Na tej daljini leži spodnja zemlja med hektom. 55 + 50 in 62 + 50 tako globoko, da je ni moč doseči.

Od temenišča pri hektom. 74 lezejo izpodtalne vode na obe strani, in sicer v Drobentinko in v Radno; obema jarkoma se mora dno primerno poglobočiti, da bosta zadostovala svojemu namenu.

Spodnja zemlja se bode tu večidel dosegla.

Da bode Cornov kanal od hektom. 93 naprej oproščen najviše vode Drobentinke in Radne, je predlagano, da se na tem kraji naredi novo teme; vsled tega bode Cornov kanal od tu naprej le malo najviše vode iz Radne in zraven izpodtalne vode v Ljubljanico speljaval. Vsled te naredbe zadostuje, da sem predlagal le najbolj potrebna iztrebilna dela pri Cornovem kanalu.

Z znižanjem prihodnje najviše vode v Ljubljanici bode mogoče, šoto popolnem izkopati na zgoraj popisanem zemljišči, ki leži med Radno in med koncem Cornovega kanala.

XXVII. Zornica.

Ta 5790 metrov dolgi kanal se vleče ob Gorskem rebru v občini Velika Ligojna, žene potem „Ogrinov“ mlin, teče „Pri Podlipovcu“ pod tržaško cesto skozi, potem memo Cornovega kanala, čegar vode deloma v-sé sprejme in se izliva v Ljubljanico.

V zgornjem delu, kjer teče ob rebru, tedaj po viših krajih, nikakor ne pospešuje Zornica izsuševanja sosednjih nižih zemljišč, temuč ravno nasprotno: njene povodnji delajo veliko škodo.

Zato predlagam, da bi se s sklicevanjem na §. 6. zakona o vodnem pravu delalo na korektno popravo nasipa ob levem bregu mlinskega potoka, da bi tedaj v zgornjem koncu do tržaške ceste fond za obdelovanje močvirja dal po potrebi poglobočiti samo kacih 170 metrov kanala, med tem, ko bi se moral spodnji konec, od tržaške ceste naprej, primerno poglobočiti in razširiti.

Dalje tudi še predlagam, da bi se za izsušenje obširnih zemljišč, ležečih nad tržaško cesto, skopal nov, 1870 metrov dolg, zadosti globok jarek; z njegovo in druzih podrobnih jarkov pomočjo, ki se bodo morebiti še zraven naredili, bi se tudi ta svet lahko začel racijonalno obdelovati.

Kakor sem uže omenil pri Cornovem kanalu, je vsled znižanja dna Zornice za blizo 1·19 metra mogoče postalo, da se tudi zadnji del Cornovega kanala regulira. Spodnja zemlja bi se pa tukaj žalibog dosegla le v zgornjem koncu, kajti na najglobokejših krajih leži ta zemlja še vedno 1·70 metra pod znižano najvišo vodo.

XXVIII. Bevški kanal.

Ta 2780 metrov dolgi kanal ni bil do sedaj s Cornovim kanalom v nobeni zvezi; zato predlagam, da bi se skopal nov, 730 metrov dolg jarek in da bi se Cornovemu, kakor Bevškemu kanalu struge primerno regulirale; s tem bi se znižale izpodtalne vode in odtekale bi se neposredno v Ljubljanico.

Do spodnje zemlje bi se pri tem kanalu nikjer ne prišlo, ker leži povsod pod znižano najvišo vodo Ljubljanice, in sicer na najglobokejšem kraji še vedno 1·5 metra; zato se sme tukaj šota izkopati samo do zelene črte, to je, do globočine prihodnje kulturne plastí.

Ker bode treba šoto tam najglobokeje — in sicer 4·3 metra — izkopati, kjer se kanal proti navzgor podaljša, zato bi se mu dno polagoma poglobočevalo na poprej omenjeni način, tako da bi nov jarek nikdar globokeje ne ležal pod površjem, kakor 1·50 metra. Razume se samo ob sebi, da se mora enako postopati tudi pri poglobočenji Cornovega kanala, da se bodo izpodtalne vode njegove brez ovire odtekale po Zornici ali po Bevškem kanalu. (Dalje prih.)

Šolske stvari.

Govor grofa Belcredija

o premembi šolske postave v gospóski zbornici na Dunaji.

Najprvo povem, da kot ud komisijske večine bom glasoval za predlog, ker sem se, kakor večina komisije, držal ožjih mej predlogovih, akoravno imam tudi svoje stališče, katero bom skušal pač le v svojem imenu spraviti do veljave. Pot prostega razgovarjanja mi je odprta in hodil bom po nji zmiraj, kedar se bo pokazala prilika za to, ker se mi ljudsko šolstvo zdi tako važno, da bi menil, da se pregrešim nekako zoper svojo državljansko dolžnost, ako bi svoje prepričanje potisnil nazaj in se bal podati se v razgovor. Saj se mora vendar kedaj globokeje seči v to zadevo, ogledati šolske naprave in se prepričati o tem, se li pri teh res glavni namen, namreč versko-nravna odgoja, in tudi namen izobraženja za praktično življenje sploh doseza in doseči more.

Še drug vzrok mi je navesti, ki me je napotil do besede. Uže dolgo časa trudi se več peres in jezikov, prav grozovite reči razširjati o tistih, ki sedanji šoli očitajo nekatere pomanjkljivosti in res prave hibe. Pravijo, da ti grajalci obširneji množici ljudstva ne privoščijo omike, dá! tako daleč gredó, da sami neresnice raznašajo, pravijo, da šola je brezverska. Taki imajo prav kratek spomin, ker hočejo doseči strankarske namene; pri tem pa so pozabili, da, ko je l. 1869. bila v razpravi ljudska šolska postava, so vsi njeni zagovorniki hvalili jo v prvi vrsti zato, češ, da bo brezverska.

Ako se zdaj napotim do posameznih vprašanj, moram pred vsem drugem izreči, da bi me to, kar sem v šolah skusil, gotovo ne bilo napotilo do tega, da bi zopet nasvetoval kar vpeljavo nekdanje stare šole. V svojem življenji imel sem obilno prilike, spoznavati pomanjkljivosti te šole, toraj se nisem z nobeno besedo vstavljal prizadevanju, tukaj zboljšati kaj. Samo obžaloval sem, da se je, kakor navadno pri velikih prenaredbah in vzlasti pri takih, ki se predolgo odlagajo, s pomanjkljivim odpravilo tudi to, kar je dobro, in pri tem povdarjam, da prejšnja šola je častnega spomina vredna uže zato, ker je razen verskega duha znala vzbujati in ogrevati tudi domovinsko čutje in da nam je zapustila zaklad domoljubja, katerega se, gospoda, še zdaj radujemo.

To želim in upam, da nova šola še vkljub očividni učenjaški nameri ne bo nikdar pozabila, mlada srca domoljubno navduševati, kajti naj civilizacija še tako napreduje, večina ljudstva se ne bo dala nikdar po vednosti ali učenjaštvu, marveč le po čutji nagibat k delovanju. Skupna pomanjkljivost obojne šole, tako nekdanje, kakor sedanje, je ta, da se jim je šola zdela čisto državna naprava, kajti bilo je hudo napačno trditi, da je bila šola združena s cerkvijo. To tudi prej ni bila. S krajnim šolskim svetom pričenši do konsistorija so bili vsi nadzorniki podložni deželni vladi. Kanonik, ki je imel najviše nadzorstvo, in udje konsistorija so bili imenovani po cesarji, in če se je pri posvetovanji med njim in drugimi udi konsistorija pokazala kaka razprtija, ni se smelo nič skleniti, marveč ta reč je šla v razsodbo deželni vladi. Toraj se ni moglo ločiti, kar ni bilo združeno.

To državno napravo, gospóda, imamo tudi zdaj, le s tem razločkom, da je verski znak šole zdaj popolnem odpravljen in da je šola zdaj v prvi vrsti le odgojevalni zavod. Ima se pridružiti hiši starišev. V tem so vsi

odgojevalci (pedagogi) ene misli, in ravno tako malo mi bo ugovarjal kak pedagog, ako rečem, da ima odgojevanje otroka delovati najprvo na srce, na duha, kjer se duševne moči kažejo še nerazkrojene.

To storiti morejo stariši, ki se ravnajo le po klicu narave, ako se otrok poprimejo z ljubeznjivo skrbjo, to storiti more cerkev s svojim ukom o najvišem bitji, ki je zgolj ljubezen; tega pa ne more storiti država, katere ljubezen, ako se o taki tu sploh more govoriti, je preveč racijonalistična, preveč zakrita za veliko množico po resnih tirjatvah, katere stavi do posameznika, ko da bi mogla odgojevati. Država zna strahovati, to se pa ne pravi odgojevati. Tako se po državni napravi šoli uže naprej jemlje naravno stališče in na njegovo mesto stavi umetno. Taka šola pozna le na vednostih revnih starišev otroke, katere hočejo povzdigniti do dalje duševne višave. S tem pa ni izrečena dopolnitev hiše starišev po šoli, marveč ločitev šole od hiše starišev.

Obrnem se zdaj do druge silno važne točke. Ako se naslanjamo na državno napravo ali zavod, je čisto nemogoče, zadostiti potrebam, kakor se kažejo po raznih deželah. Nemogoče je ozirati se na razlike med mestom in deželo. To je napaka, katero bodo pripoznali celó mojega mnenja nasprotniki. Saj se je pokazalo tudi po mnogih peticijah, da kmetijske občine navadno vse kaj druzega zahtevajo, kakor mestne, in to je kaj čisto naravnega, kajti kjer so razmere drugačne, so tudi mnenja drugačna.

Govornik razpravlja zdaj tudi v peticijah navedene razmere zasebnih (privatnih) šol, katere osnovati verskim družbam postava po eni strani pač dovoljuje, po drugi strani pa je po določbah o vzdržavi ljudskih šol njih osnova nemogoča. V tem kaže posebno na protestantovske privatne šole in omeni, da so l. 1881. superintendenti iz Českega in Gorenjeavstrijskega podali peticije, v katerih so rekli, da so njihove šole do tje cvetele, da pa bodo morale skoro nehati, ker prebivalci niso več v stanu nositi dvojno breme, namreč za ljudsko in za privatno šolo. Ta reč je prav resnobnega pomena, pa v postavi za to ni nobene pomoči.

Českí protestantje mislijo, da bi se dalo pomagati, ako bi se §. 2 šolske postave prenaredil, ki določuje doneske za ljudsko šolo. Gorenjeavstrijski protestantje zahtevajo izrečno, da bi se zopet naredila verska šola. Če so prej toraj le zvesti katoličani zahtevali to, se jim zdaj čez 15 let pridružijo tudi protestantje. Českí protestantje pravijo, da je čista neumnost, reči, da je ljudska šola brezverska. To je toraj lepa zmešnjava.

(Dalje prihodnjič.)

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

O popisu „Mamertinskih ječ“ imenoval sem jih „živi grob“. In to po vsej pravici. Kdor je namreč prišel kot jetnik v nje, ni zapustil teh strahovitih, vlažnih in tamnih prostorov navadno drugač ne več živ, razun da nastopil je od tam svoj zadnji pot, — pot na morišče in v posiljeno smrt. V dan 29. rožnika l. 67. (po našem časoslovji) zapustila sta te ječe tudi dva sloveča možaka iz zgor navedenega vzroka, da bi namreč končala življenje svoje kot mučenika. Sv. Pavel peljan je bil ven po ostiensiški cesti (proti jugu), da bi, kakor je velevala državna postava rimljanska, zunaj mestnih obzidij izdihnil dušo pod mečem rabeljevim.

In sv. Peter? Sporočila so različna, al bolje reči: ne natanko določna. Nekatera pravijo, da je bil peljan proti zapadu, na pr. tje, kjer stojí zdaj čudapolna Št. Peterska bazilika. Da! nekateri celó menijo, da je križ, na katerem je umrl knez aposteljev, stal na onem mestu, kjer zdaj marmeljni konfesijon zakriva svetinje (telesne ostanke) njegove. Tudi kraj, kjer pobožni romarji poljubujejo nogo bronastega kipa sv. Petra, imajo eni za mesto njegove smrti. Najbolj splošna misel in najbolj razširjeno izročilo pa trdi, da je bil sv. Peter poleg dirjalnice (Rennbahn) Neronove in ob vrtih Jul. Cezar-a vlečen tje gor na vrhunec griča „Janikulum“, ki stojí vatikanskemu homcu nekako vštric. In to je ravno sedanji grič „Montorio“. V srednjem veku nazvali so ga kot najvišega izmed homcev, na katerih je pozidan Rim, z odličnim imenom „zlati“, in iz tega izcimilo se je sedanje ime. Častni naslov „zlati“ zasluži homec tudi še dandanes; to pa zarad neprilič-nega in čudolepega razgleda od tam na večno mesto Rim.

V podnožji obiskovalca razširja se „Roma“, ta resnična kraljica mest, opasana s krono sedmerih gričev. Na nasprotni strani dviguje se grič „Monte Pincio“ s svojimi belimi stezicami in cestami, ki peljejo ná-nj, ter s prelepimi drevoredi, ki se širijo po temenu njegovem. Naprej k desni kaže zalo čelo svoje dvestolpna cerkev sv. Trojice (Santa Trinita); še naprej ponosno stoluje ogromni Kvirinal, nekdaj lastnina sv. apostoljskega Stola, v kateri se pa zdaj šopiri vsiljeni gospodar. Dalje k desni vgleda oko stolpe in kuplji bazilike sv. Marije Večje (Maria Maggiore); še naprej baziliko sv. Janeza v Lateranu; prav blizo tam unkraj Tibere pa aventinski grič z njegovimi osamljenimi in tihimi samostani in cerkvami. Zunaj mestnega ozidja in unkraj gričev širi se k desni neizmerna planota, imenovana „Campagna“. Oboki vodovodov, razvaline starih zgradeb in škrbine nekdanjih palač omejujejo razgled na to stran. K levi vgleda oko višine Sabinskega (Sabiner) gorovja, ravno pred sabo pa lepe gorske vrhove albanske (Albano) z belo-bliščečimi mestici: Frascati, Rocca di Papa, Castel Gandolfo, Marino in daleč tje dol v stran proti Napolju.

Koj v podnožji pa je razgrnjen kot ogromna raznopisana in mnogobarvna preproga Rim, mesto edino vsega sveta, bodi si, da ogledujemo ali njegovo starodavnost, ali pa sedanjost njegovo. Stari Rim kaže nam svoje kamnite razvaline, med katerimi „Kolosej“, akoravno pol razdrt, prekosi okoli njega stoječe nove stavbe kot velikan pritlikovca. In če se ozremo na novi Rim, na njegove neštevilne palače, zvonike in kuplje, oj! kdo bo vse to razštel? Pa vendar se oko tujčevo tako rado ozira zlasti na poslednje (zvonike in kuplje), da bi se po njih orientiral o legi ogromnega mesta, ter vtisnil bi si vse to neizbrisljivo v svoj spomin. Tako vidimo tu prav blizo cerkev Santa Trinita z romarskim hospicem; tam S. Carlo a' Catinari; cerkev Gezu (pri jezuitih), S. Andrea della Vale, Sapienza, S. Carlo (na cesti Corso).

Pa kdo bi mogel prešteti vsa svetišča, ki se, kronana z visokimi kupljami, vidijo od tod! In vendar so te stavbe le pritlikovci proti ogromni vatikanski baziliki, ki omejuje naš pogled k levi, pa proti prekrasni baziliki Št. Pavelski, ki nam na unostranskem obrežji Tibere daleč tam ven kaže v zlatem blišči mozaike svojega čela (Façade). Da, resnično je, kar piše učeni benediktinec P. Albert Kuhn v svoji slavni knjigi „Roma“, namreč: „Razgled iz „zlatega griča“ je tako

prelep, tako zamakljiv, da si ogledovalec mora sam sebi nehoté reči: Kdor je kdaj stal tu gor, ne more biti nikoli več popolnem nesrečen; zakaj spomin na to, kar je tu videl, posladkava mu v še tako velikih britkostih najgrenkejše pelinove kaplje njegovega življenja“

Vrh griča, na katerem smo v duhu, spolnilo se je, kar je nekdaj prerokoval Kristus sv. Petru, rekoč: „Ko si bil mlad, opasoval (previjal) si se sam; ko boš pa postal star, raztegnil boš svoji roki, drug te bo opasal, ter peljal te, kamor ne boš šel rad“. S temi besedami je po evangelistovih besedah Kristus prilično naznanil sv. Petru, s kakošno smrtjo da bo on poveličal Boga. Tu gori tedaj, na homcu Janikulum, raztegnil je sv. Peter roki, in pripasali ter privili so ga na sramotni les rimskih rabeljev hlapčoni. Ogromni Rim razširjal se je uže takrat ob gričevem podnožji, marmeljno mesto cesarja Avgusta, zlati Rim okrutnega Nerona. Videle so se od tod palače, videli tempeljni, videli proti podnebju štrleči stebri, stolpi in kuplje; povsod vgledati so bili spominki slave in zmage; toda noben križ ni se lesketal v jutranjem blišči, nobena najmanjša stvarca ni spominjala na Kristusa.

In zdaj! — Kakor daleč seže oko, vgleda kuplje in zvonike, stolnice in cerkve, vrh vseh pa se ponosno dviguje sv. Križ! Ko bi si bili morilci in gledalci ob križanji sv. Petra mogli z enim samim pogledom ozreti na novi sedanji krščanski Rim in osobito na Št. Petersko prvostolnico, ki se v vsem veličastvu dviguje na sosednem griču, ter jim bil kdo rekel: ta ogromna stavba, ta čudapolna kuplja je grobni spominek onega, ki pred vašimi očmi umira in pojemlje zadnje zdihe na križu, — oj! brezdvomno bilo bi jih veliko, ki bi se bili spreobrnili k verovanju naukov Kristusovih!

Po tej precéj dolgi pomudbi ozrimo se zdaj k svetiščema, ki kronate grič „Montorio“. Za trdno se misli, da je bil prvo cerkev na tej višini dal prezidat uže slavni cesar Konštantin in s tem poveličal kraj, kjer je končal življenje svoje prvak aposteljnov. Sedanjo cerkev, ki stoji ravno vrh griča ter se ponaša s sicer priprostim, vendar pa okusa polnim čelom, zidat sta dala plemenita španjska: kralj Ferdinand in njegova soproga Izabela. Izgotovil jo je l. 1500. zidarski mojster Baccio Pintelli. Posvečena je sv. Petru. Ogledali smo si jo, kaj pa da! tudi mi. V primeri z drugimi rimskimi cerkvami ni ravno odveč velika, pač pa bogata znamenitih grobnih spominkov, kiparskih izdelkov in slikarij. Med poslednjimi (slikami) je najbolj sloveča ona, ki predstavlja bičanje Kristusovo, in za katero je bil naredil obris preslavni Mihelangelo slikal pa jo jako spretni Benečan Sebastiano de Piombo. (Dalje prih.)

Trdna vera v coprnice.

Poslano iz Notranjskega.

Ni dolgo tega, ko pride kmetič s pisavo v roki, rekši, da je od sodnije, ter me prosi, naj mu povem, kaj da je. Pisava bila je — se ve da — nemška. Jaz nisem, kakor oni trije premski doktorji, katere „Edinost“ v dopisu iz Prema tako lepo popisuje. No, pa naj bo, „Edinosti“ je menda najbrž prirojeno, da rada potiplje zdaj tega, zdaj onega za brado, češ, vsaj človek, akoravno ima kosmato brado, nima vendar onih ščetin, kot jež, toraj se brez vsakega ovinka sme malo pobrbati v nji.

Zato povem kmetu, da je jutri zadnji čas, položiti neko denarno svoto kot stroške za neko komisijo, drugače se bo vsa stvar vničila. „No, vidite“ — pravi kmet — „kmalu bi bila dolga pravda vničena. Ko bi pa te kljuke bile slovenske, bi si sam kakošno odlomil. A te čudne nemščine nikdo ne ume, kot oni gospodje tam v Postojni.“ Kmet hoče mi še dalje tožiti o nemškem uradovanji, jaz ga pa hitro nagovorim in prehitim z vprašanjem: „Ali se vam dobro ponaša krava, katero ste zadnjič kupili?“ — „Meni je bila zeló všeč“ — odgovori. „Ko sem jo zadnjič videl, hm, lepa in dobra krava je, al v mojem hlevi gospodarijo drugi bolj nego jaz, zato pa vse vrag vzame.“ — „Kako to? Jaz tega ne umem.“ — „No, coprnice, coprnice — te so mi uže kaj škode in jeze napravile. Ko sem to kravo kupil, je 14 dni imela mleka več ko vode in prav dobro ter gosto je bilo; a zdaj ga nima niti polič, pa še to ni kar nič vredno, redko je bolj od vode ter brez okusa. Saj si poznal tisto „Čado“, katero sem lani prodal. Imela je mleka, da nismo vedeli kam ž njim. Precej pa, ko sem tele prodal, ko da bi ga burja odnesla, ni ga bilo več kaplje. Na to hitim brž v Trst k gospodu Škevonu. Škevon je razgrnil velike bukve in dolgo molil, potem me pa vpraša, ali hočem poznati hudobo. Rekel je, da mi je pred nosom ter mi jo z imenom povedal; rekel je celó, da mi jo lahko pokaže, ako želim; jaz pa je nisem maral videti v Trstu. Gosp. Škevon mi je njeno življenje natanko razložil, naposled mi je pa svetoval, kravo prodati, rekši, da v mojem hlevu ne bode živela, ker sem prišel uže prepozno, ko so coprnice kravi srce uže vse izpile. Mogoče, da v drugih rokah še ostane, v vaših bi pa gotovo v kratkem krepala. — Zato sem jo prodal ter kupil to-le, o kateri me ravno vprašate. Pa tudi s to gospodarijo uže coprnice, v mojem hlevu gre vse v nič, naj bo krava, vol, tele ali kar koli.

Naj vam še to povem, da bodete prepričani o coprnicah. Preteklo leto smo imeli prešiča, ta vam je bil tako lep, da ni v vasi takega bilo. Nekega dne, ko mu žena ravno jesti nese, pride oseba, kakor da bi z neba padla, ter sili ženo, naj spusti prešiča na svitlo. Moja žena, sicer nerada, pokazala ga je vendar. Od onega časa šel je prešič zmiraj v nič, sama kost in koža ga je bila, ko smo ga zaklali, ker drugače bi bil sam poginil. Pa to ni še vse, poslušajte! Naredile so ženske krvavice (krvave klobase) ter jih lepo eno za drugo denile v kotel. Ko začne v kotlu vreti, vzame žena kuhavnico in pomeša v kotlu, da ne bi se krvavice sprijele. Joj za Boga svetega! — zaupije žena — kje so krvavice? V kotlu ni nič ko čista voda; kaj mora tukaj biti. Pod to streho ni več živeti. Na to pogledam jaz v kotel, pa ne najdem ne klobas, ne krvi in ne črev, vse so coprnice iz kotla požrle. Toliko sem uže potrosil, a vse zastonj, kajti v naši vasi so še štiri coprnice in dokler le ena teh živi, bo moj hlev vedno nesrečen. Tako so mi povedali gospod Škevon v Trstu.“

Ker sem uže pri coprnicah, naj častitim bralcem „Novic“ povem še drugo prav zanimivo dogodbico o coprnicah. Pred mesecem dni bil sem v neki družbi v vasi K. Pri kozarcu vina so bili razgovori večidel o plesu. Eden fantov pravi: „Hej, take pa je ni ko Jelica za ples. Ž njo bi se plesalo ves dan brez prenehanja.“ — „Da, da — pravi drug — res je, res; toda ti ne veš, ona je — je“ — „Le ven, kaj pa je?“ — ga prašajo drugi. „No, coprnica je. Ker le silite, mar vam povem.“ To je bilo vsem čisto novo o Jelici, zato pa so vsi nekako otresali z glavami. — Ta pa reče: „Vi se toraj čudite temu. Naj vam pa povem, kar sem sam videl in slišal. Lansko leto in ravno pri plesu se mi je bila Jelica zeló prikupila ter sem potem marsikako uro zamudil pod njenim oknom. Enkrat je pretekel ves teden, da je nisem obiskal pod oknom. Na to se srečam ž njo nekega dne na ulici ter jo vljudno pozdravim.

A ona ni odgovorila ničesar, bila je nekaj žalostna. „Kaj pa ti je danes, Jelica, da nisi po navadi?“ — jo prašam. — „Nič, nič“ — odgovorila je otožno — „uže dolgo te nisem videla. Kje si bil? Ali si bil bolan?“ — „Da, bolan sem bil“ — rečem jaz — „drevi pa pridem pod okno, ako privoliš?“ — „Ne smeš priti še nocój“ — reče ona — „kajti mati so zeló bolni, moram jih vedno čuvati.“ — Tako greva vsaksebi. Čez pol ure vidim potem Jelično mater urno tekati po vasi. Tedaj koj si mislim, da je Jelica se zlagala. Zato se pa ravno ta večer namenim iti pod okno. V zvoniku je ravno 9. ura bíla, ko se plazim počasi ob zidu proti oknu Jelične spalne sobe. Videl sem, da je še svitlo v nji, pa pregrnjeno je bilo z gostim zagrinjalom, al k sreči ne prav do kraja, videti je bilo toraj dosti dobro.

Jelica bila je sama, al koj se vrata odpró in noter stopi mati Jelice. „Si li gotova, Jelica?“ — vpraša vstopivša. „Sem, sem“ — odgovorila je Jelica otožno. „Toraj idive, čas je“ — pravi mati. Na to vzame neko flaško z mazilom, pomaže se pod nosom, na čelu in noge na podplatih. Tako je tudi Jelica storila. Mati se približa k oknu, ga nekolike odpre in pogleda na vse strani. „Vse je tiho“ — pravi — „pospalo je vse in 10. ura bode zdaj-le.“ Na to vpihne v svetilnico ter pravi: „Jelica! pazi, kako bodem jaz govorila, da ne bi ti drugače.“

Zdaj reče mati: „frrr, drrr čez grm in strn.“ Koj potem Jelica: „frrr, drrr skoz grm in strn.“ Revici ostajali so kosi obleke po bodečih hruškah in po češpljah, kajti skozi vse sadno drevje celega vrta je morala iti; nasproti se mati ni niti z nogami dotaknila ne ene veje. Leteli ste, obe sam Bog si vedi kam. — Celih 14 dni je preteklo, predno se je Jelica prikazala na svitlo, a še takrat bila je v obrazu vsa razpraskana. Revica!“

Ti dve povesti kažete, da je še ljudí, ki trdno verujejo v coprnice.

Mnogovrstne novice.

* Katero poprečno mero imajo poljske parcele (njive, senožeti, vrti, vinogradi in pašniki) v posameznih avstrijskih deželah, in po koliko merijo poprek v dotičnih deželah gozdne parcele.

				orala		orala
Na Nižeavstrijskem	meri	poljsk.	parc.	0·81	gozdn.	5·13
„ Gornjeavstrijskem	„	„	„	0·79	„	3·33
„ Solnograškem	„	„	„	2·75	„	11·06
„ Nemško-Tirolskem	„	„	„	2·19	„	9·80
„ Laško-Tirolskem	„	„	„	0·63	„	5·5
„ Predarelskem	„	„	„	1·28	„	2·31
„ Štajarskem	„	„	„	0·89	„	6·99
„ Koroškem	„	„	„	1·41	„	5·53
„ Kranjskem	„	„	„	0·74	„	4·87
„ Istrskem	„	„	„	0·5	„	2·02
„ Dalmatinskem	„	„	„	0·53	„	4·23
„ Goriško-Primorsk.	„	„	„	0·8	„	3·06
„ Českem	„	„	„	0·73	„	5·48
„ Moravskem	„	„	„	0·57	„	5·98
„ Na Šleskem	„	„	„	0·79	„	6·49
„ Gališkem, Lvov	„	„	„	1·62	„	13·8
„ „ Tarnopol	„	„	„	0·99	„	31·8
V Krakovu	„	„	„	0·56	„	4·42
V Bukovini	„	„	„	1·32	„	34·8
V teh deželah poprek				0·76		5·97

* *Zarad vremenskih nezgod in druzih nesreč* odpisavalo se je zemljišnega davka od leta 1869. do 1878. poprek po 530.000 gold., in to

zavolj škode po toči	po	324.000	gold.
„ „ „ povodnji	„	70.000	„
„ „ „ ognji	„	10.000	„
„ „ „ mrčesih	„	4.600	„
„ „ „ boleznih	„	60.000	„
„ „ „ suši in slani	„	65.000	„

Teh odpisov skupaj bile so deležne različne dežele po različni meri, namreč:

Primorsko z	9·8	odstotki
Dalmacija s	6·5	„
Štajarska z	2.77	„
Gališka z	2·18	„
Kranjska z	2·16	„
Česka s	1·18	„
Nižeavstrijska s	1·16	„
Koroška s	—·95	„
Moravska s	—·64	„
Bukovinska s	—·40	„
Šleska s	—·36	„
Gornjeavstrijska s	—·34	„
Solnograška s	—·26	„

Kratkočasnica.

* V nekem nemškem listu nahaja se sledeča se vé da nemška „Prijazna ponudba“ posestnika tovarne za meljo kosti, v kateri svoje izdelke tako-le priporoča: „Častitim državljanom poljedelcem in okrog ležečim kmetom priporočam za gnojenje moko iz kosti iz moje novo dodelane tovarne. — Tudi sem pripravljen, gospodom kmetovalcem za malo odškodnino njihove lastne kostí zmleti!

Naši dopisi.

Iz Gorice 26. febr. (Izv. dop.) Goriška čitalnica je določila za postni čas dve besedi; prvo je izvršila sinoči z jako povoljnim vspehom. Občinstva, zlasti tudi izmed lepega spola, se je bilo nateklo iz mesta, pa tudi iz okolice polno dvorano. Bogati spored je bil nenavadno dolg in morda ravno zato tudi predolg, ker se je izvrševal cele 3 ure. Na vrsti ste bili 2 igri: Vilharjev „Filozof“ in gospé Lujize Pesjakove „Svitoslav Zajček“, vmes ena deklamacija in 5 pesmi, med poslednjimi „Želje“, katere je vglasbil Ant. Nedvěd, „V naravi“, šaljiva polka, vglasbil Gjuro Eisenhut, „Slavjanka“, vglasbil S. Carli. Več komadov so morali ponavljati. Igri ste bili v dobrih rokah; obe ste pokazali, da se nam domače moči za oder utegnejo pomnožiti. Pevski mešani zbor, v katerem sodeluje pet gospodičin, tudi vrlo napreduje, in je upati, da mnogo doseže, če se bo držal marljivosti in vstrajnosti, kakoršno kaže tudi samo sedanje pevovodstvo obeh oddelkov tega zbora. Vsem sodelovalkam in sodelovalcem pa prelepa hvala, da se žrtvujejo narodu v korist in zabavo! Pri tej besedi nas je sosebno razveselilo, da se tudi s kmetov niso zbali priti pogledat, kako nas v mestu prvo naše društvo razveseljuje. V resnici naj bi ravno mestne čitalnice dajale priliko in izgled, da bi se po njih kmečka društva učila in vzgajala. Saj na kmetih tako nimajo vzorov za posnemanje, če se jim mestna društva zaprejo ali pa odtegnejo. Ravno v Gorici vidimo, kako Lahi snujejo in vzdržujejo društva, ki intenzivno delujejo in občinstvo iz vseh krogov privabljajo ter tako praktično pridobljajo,

česar bi po drugih potih morda nikdar, ali vsaj tako naglo ne dosegli. Čudno se nam pa zdi, da, kakor se vidi, slovenska društva naših mest v obče opuščajo navado, narod, ali recimo tu, našo inteligenco zanimati s primernimi govori ali „predavanji“ o interesantnih prašanjih, na pr. sedanjega socijalnega gibanja. Tudi po tej poti bi se nauki širili, in, če ne drugo, glajša proza tudi praktično med nami krepila. Mi nimamo odrov in gledišč, od koder bi nam pravilna slovenščina na ušesa donela, in vsa lepoglasnost našega jezika nam bo na široko tudi med naobraženstvom le malo pomagala, dokler se ji mehanično ne privadimo v prvi vrsti po naših društvih. Konečno naj ne pozabim, da je bilo pri včerajšnji besedi tudi več duhovnikov, mestnih, pa tudi iz okolice. Ti rodoljubi so čitalnici najbolje spričevalo dali o poštenem konservativnem duhu, kateri ustroj tega društva prešinja, in kateri mora vejati v obče med nami. Ravno zarad tega pa je obžalovati, da goriška čitalnica šteje med duhovniki premalo udov, v tem, ko bi ravno mestna duhovščina utegnila moči slovenskega društva pomnožiti, ne pa da se drži večinoma separatizma, ki vsaj v sedanjih razmerah ni nikakor opravičen. Toliko menda zadostuje v označenje te za narod škodljive neugodnosti.

Poreško-puljski škof, preč. g. dr. Al. Zorn, zapusti jutre Gorico, in bo 4. marca svečano in slovesno vmeščen v poreški stolni cerkvi. Bog mu daj moč, da bi pastiroval v srečo in zadovoljnost vseh izročenih mu ovčic, in da bi se ga vsi pravični in ne samo eni veselili. Njegova obče znana plemenitost navdaje njegove rojake z najlepšim upanjem in zaupanjem.

Z Gorenjskega 26. febr. — Gorenjski čebelarji se snidejo v nedeljo 4. sušca popoludne ob 2. „pri Krištofu“ v Lescah; namen imajo, napraviti društvo, katero bo podpiralo čebelarje pri vseh priložnostih, kakor pri prodaji čebel, medú in voska in s podukom, da bo čebelarstvo napredovalo kakor po drugih deželah. Vdeleži naj se vsak čebelar slovenskega jezika tega shoda ne samo z Gorenjskega, tudi Dolenjci in Notranjci bodo prijazno sprejeti. Iz Ljubljane gre vlak ob $^1/_2$1. popoludne in pride ob 2. v Lesce; nazaj gre ob $^1/_2$8. preko Lesec in pride ob $^1/_2$10. uri zopet v Ljubljano, toraj je vsakemu mogoče, brez velikih stroškov in v majhnih urah ta čebelarski shod obiskati.

Iz Moravške okolice meseca svečana. — Blagovolite, drage „Novice“, naznaniti svojim častitim čitateljem dopis iz naše doline o kmetijstvu in umni sadjereji. Naša okolica šteje več lepih in prostornih posestev, katerih gospodarji so večidel prav umni in napredovalni možje, bodi-si v kmetijstvu, živinoreji ali v drugem oziru. Med drugimi se pa posebno odlikuje Franc Avbelj na Hlevih s svojim marljivim očetom v kmetijstvu in sadjereji. Svoje obširno posestvo nasadil je s sadnim drevjem tako lepo in umno, da bode njemu in njegovim potomcem lepe dohodke donašalo. Drevesnica njegova se odlikuje posebno v tem oziru, da je prav v lepo vredjenih vrstah nasajena, ter jablane in hruške, katerih šteje več stotin, uže požlahnjene in po $1^1/_2$ do 2 metra visoke. Iz njegove drevesnice kupujejo vsi tukajšnji okoličani, kateri nimajo lastnih, jabolka po 35 kr. in hruške po 45 kr., da jih potem na svoja zemljišča zasajajo. Ker iz te drevesnice presajena jabolka in hruške na vsaki, če tudi bolj mrzli zemlji vgajajo, se na to opozorujejo vsi častiti bralci in prijatelji sadjereje. Pred seboj imamo milo pomlad in skrb za naše vrte, zatoraj naj se obrne, kdor nima lastnih sadičev, do imenovanega Fr. Avbelna na Hlevih, pošta Moravče. Fr. B.

Iz Ljubljane. — Dopolnilne volitve za mestni odbor ljubljanski bodo menda še meseca marca brž po veliki noči ali pa začetkom aprila. Letos izstopijo iz prvega in druzega razreda samo nemškutarji, če toraj mi tudi letos tako sijajno zmagamo, kakor smo lani, bo večina naših odbornikov v mestnem starešinstvu ogromna.

— (*Smrt pobira*) neusmiljeno med narodnjaki slovenskimi. Komaj je še hladna zemlja sprejela trupli gospodov župnika Kulavica in dekana Štrucelja, pa uže zopet nam dohaja iz južnega Zadra tužno poročilo, da je huda smrt pokosila še mladega, izredno spretnega šolskega nadzornika Ivana Šolarja; od severne strani pa nam malo kasneje dohaja žalostno naznanilo, da je prvaka in starosto štajarskih narodnjakov, dr. Štefana Kočevarja, Bog k sebi poklical.

Šolski nadzornik **Ivan Šolar** umrl je pretekli četrtek dne 22. februarija ob pol 6. uri zvečer v Zadru za mrtvoudom. Pokojni rojen je bil Kropenčan dne 27. avgusta 1827. leta. Duhoven posvečen bil je nekaj časa odgojitelj grofa Thurna v Radoljici, potem hišni učenik grofa Chorinsky-a v Ljubljani. Leta 1853. nastopil je po prestani preskušnji iz latinščine in grščine suplenturo na ljubljanski gimnaziji. Za pravega učitelja bil je nameščen na celjski gimnaziji koj prihodnje leto, ter je od leta 1857. naprej deset let učil na gimnaziji goriški, potem je bil premeščen zopet v Ljubljano in je postal leta 1871. deželni šolski nadzornik, v katerem poslu je pod poznejimi nasprotnimi nam vladami imel prestati marsikatero hudo borbo za našo šolo. Leta 1879. premeščen je bil v Zader, kamor se je sicer nerad podal, pa ker je bil res izredno spreten, vljuden in nepristransk, sprejeli so ga naši sosedje z veseljem; zdaj pa najbolj merodajni Dalmatinci trdijo, da jim je nenadomestljiv. Vse ga je častilo in ljubilo. Govoril in posebno pisal je srbščino in laščino tako gladko kakor slovenščino ali nemščino. Ko se je lansko leto vračal nazaj v Zader, prigovarjal mu je marsikateri tukajšnjih prijateljev, naj bi rajši ostal tukaj, pa on je s čudno udanostjo v božjo voljo rekel: „Navadil sem se zaderskega podnebja, tudi bi brez dela ne mogel živeti; Bog pa me najde povsod, in kakor bo njegova volja, tako pa bo.“ In ni še pol leta od onega časa, in Bog ga e k sebi poklical v veliko zgubo našega naroda. Večen mu bodi spominj!

Dr. Štefan Kočevar, glava južnoštajarskih Slovencev, umrl je ravno tisti dan 22. februarija ob pol 12. uri ponoči, tedaj 6 ur kasneje od gosp. Šolarja. Slovesen pogreb njegov bil je preteklo nedeljo popoludne ob 3. uri, katerega se je vdeležilo velikansko število odličnega občinstva z bližnjih in daljnih krajev. Narodna društva ljubljanska, zagrebška in druga poslala so deputacije in vence. — Pokojni zapustil je edinega sina dr. Josipa Kočevarja in 4 hčere. Akoravno je zguba staroste štajarskih Slovencev huda in britka, vendar nas more tolažiti dvoje: da je pokojni dosegel častitljivo starost in da je zapustil lepo vrsto odličnih narodnjakov, kateri bodo v njegovem duhu nadaljevali sveti boj za narodno pravico našo. Naj v miru počiva!

— Umrl je včeraj v Mariboru po kratki bolezni gospod Janez Leon, tiskar in izdajatelj znanega konservativnega lista „Südst. Post“. Bog mu daj dobro!

— (*Narodne biblioteke*) prve bukvice, obsegajoče „Kranjsko Čebelico“, prišle so na svitlo pri J. Krajcu v Novem mestu. Cena 15 kr.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Središče političnega življenja je zdaj zbornica poslancev. — Pretekli četrtek prišla je v obravnavo v gospóski zbornici sprejeta zadnja postava gospodarske trójice, namreč postava o razdelitvi občinskih zemljišč. Tudi ta postava, kakor prejšnji dve o skladanji zemljišč in o gozdnih osredkih, osnovana je tako, da ima pravico, nadrobnosti določiti, deželni zbor vsake dežele in da postava še le tedaj zadobi moč in veljavo postave, ako in kedar dotični deželni zbor sklene vsa daljna potrebna določila in tudi taki sklepi zadobé najviše potrjenje. — Kljub temu želeli so gališki poslanci in zagovarjali v postavi več sprememb, po katerih bi se delokrog deželnih zborov pri tej postavi razširil. Načeloma so sicer tudi drugi poslanci zbornične desnice pritrjevali predlaganim nasvetom, vendar pa se jim gledé na gospodarsko važnost postav, katere enako segajo v področje privatnega prava kakor gospodarstva, ni zdelo primerno, po dolgotrajnih, temeljitih razpravah v gosposki in poslaniški zbornici, kjer ste merodajno vplivali večini desnice, v zadnjem trenutku in brez novega posvetovanja sprejeti novih sprememb. Iz teh vzrokov bila je desnica prisiljena, glasovati tudi zoper nasvete galiških poslancev, in v krogih desnice je bilo potem splošno mnenje, da dotični gališki poslanci niso ravnali politično-modro, s takim postopanjem siliti svoje zaveznike na desnici, v javnosti glasovati zoper nje. Različno mnenje o različnih vprašanjih je opravičeno, toda to so predmeti medsobnih razgovorov vse stranke, v zboru mora pa vsa desnica biti edina.

Od četrtka do zadnjega ponedeljka rešil je obrtnijski odsek v gosposki zbornici nekaj spremenjeno obrtnijsko postavo s tem, da je spremembam pritrdil, in potem v ponedeljek tudi v zboru postavo sprejel po sklepu gospóske zbornice.

Tudi davkarski odsek odločil se je za formalno obravnavo novo mu izročenih 4 davkarskih postav, pa ne, da bi bil tudi le z besedico pritrdil vladinim predlogom, samo z namenom, da se o nadrobnostih postav na tanko poduči. Odborniki levice tudi tega niso hoteli in so javno izrekli, da nočejo sodelovati v odsekih; po tej izjavi volila sta se dva pododseka samo izmed odbornikov desnice in to tako, da odsek obstoječ iz poslancev: Tališ, Dobelhammer, knez Jurij Lobkovic in Javorski pretresava dve postavi o davku na rente in za družbe, katerim je dolžnost, podajati javni račun; drug odsek pa obstoječ iz poslancev: Djedudiczki, Vetter, Poklukar in Meznik pridobninsko in osobno-dohodninsko postavo. Ves davkarski odbor čuti, da je sicer za državno gospodarstvo treba k davka-plačevanju pritegniti tudi bogate ljudi in zavode, kar nameravate prvi dve postavi, toda čuti ob enem dolžnost, zabraniti, da se z davkom na veliki kapital ne zadenejo ob enem ali celó po vsem revni in uže sicer z davki preobloženi. — V predlogu za pridobninski davek, s katerim se ima nadomestiti sedanji pridobninski in dohodninski davek, davkarski odsek nikakor ne bo skušal sedanje dohodke teh davkov povekšati, temveč odpraviti sedanjo, tolikokrat krivično in trdo razdelitev davka odpraviti ter male obrtnike in podvzetja v resnici zavarovati proti previsokemu davku, nasproti pa velika podvzetja primerno in vendar tudi ne bolj kot primerno obložiti. Osebno-dohodninski davek imel bi, kedar bi se res mogel vpeljati, samo namen, zadeti brez težavnih drazih priprav le one veče dohodke, kateri bi ne bili zadeti po nobenem drugem davku. To so rečni nazori, kateri se čujejo pri splošnih razgovorih merodajnih poslancev; politični oziri imajo poleg tega še svoja pota, ki bodo pa tudi enako merodajni za osodo predloženih postav.

Včeraj pričela se je splošna razprava o budgetu za tekoče leto. Levica imela bo in bo gotovo porabila priliko, vso svojo nevoljo in ojstrost obračati zoper vlado in desnico, pa upamo, da kaj večega vpliva ta razprava ne bode imela, kakor veliko upitja. S koncem tega tedna bo hujši del viharja pri kraji, in kakor se pričakuje, v 14 dneh vsa budgetna razprava.

Govorniki v splošni razpravi bili so koj začetkom oglašeni zoper: Carneri, J. Steudl, Maag, Menger, Beer, Scharschmid, Süss Ed., Sax, Herbst, Wolfrum, Gudenus in Waibel; za budget so oglašeni: Klun, Oelz, Pflügel, Matuš, Hausner, Coronini.

Do 1. ure opoludne govorili so: Carneri, Klun, Steudl in začel govoriti Oelz. Skoraj celo uro govoril je premišljeno in jedrnato poslanec Klun, omenivši poprejšnjo in sedanjo državno gospodarstvo, dalje, kaj je sedanja vlada posebno na gospodarskem polji uže storila, pa tudi, kaj še ima storiti posebno za enakopravnost Slovencev na Štajarskem, Primorskem, na Kranjskem in na Koroškem.

Francoska. — Ministerstvo Ferry-Thibaudin začelo je svoje delovanje, pa veselo ga podpira samo Gambettova stranka, vse druge stranke so mu ali uže zdaj nasprotnice ali pa čakajo, kaj se bode še pokazalo v prihodnjem programu novega ministerstva. — Za zdaj sta iz vojske izpuščena dva pretendenta, vojvoda Chartres in Alençon. Da Ferry nam ni prijazen, vidi se iz pisma do „Societa Reform“, v katerem sorodnost in enakost poklica med Francosko in Laško dokazuje s sklicevanjem na Trst za Laško in na Strasburg za Francosko. — On bi se tedaj v politični nalogi Francoske in Laške bratil po vsem z laško „irredento“. Desnica starešinstva sklenila je interpelacijo vložiti zarad položaja nastalega vsled dekretov zoper pretendente v vojski, in misli se, da se bode ta interpelacija vložila četrtek.

Telegram „Novicam“.

Z Dunaja 22. feb. ob 2. uri in 50 min. pop.

Vladin predlog zbornici, včeraj prebran, zahteva za pokritje primanjkljeja 28½ milijonov in izdajo rente za samo 16 milijonov, ker vso drugo potrebščino plačajo z gotovinami blagajnic. Ravno je Hausner Carnerija, Maagija in Mengerja neusmiljeno izdelal, pa še govori.

Popravki. V zadnji številki „Novic“ vrinile so se sledeče tiskovne pomote: Na predzadnji strani, v prvem odstavku „Novičarja“ v tretji vrsti od spodaj naj se bere namesto baron Schneid, baron Schmid; — na zadnji strani v zadnji vrsti „Novičarja“ z Dunaja naj se bere namesto nesrečnih — nerečnih = nebistvenih, in v zadnji vrsti „Novičarja“ „Francoska“ naj se namesto ta naglo bere „to nalogo“.

Listnica vredništva. Vsem gospodom dopisnikom: Lepa hvala! — Gosp. A. V. K.: Hvala za dopis; marsikaj smo morali izpustiti in prenarediti, pa jedro je pravo. Pri povesti bi znalo tudi tako biti. Porabili bomo radi, kakorkoli uže, ako povest ni še tiskana, vendar pa mična. Dobro bode, ako pri pisanji levo polovico vsake strani pustite prazno. — Gospod F. R.: Na Vaše vprašanje o zaprekah pri zasajanji živih mej odgovorimo v kratkem.

Odgovorni vrednik: **Alojzij Majer.** — Tisk in založba: **J. Blaznikovi nasledniki** v Ljubljani.